BAŞMUHARRİRİ:
Ahmet Emin YALMAN
Vatan Evi
Cağaloğlu Molla Fenari sokağı 30 - 32
Telefon 24136. Telg. VATAN Ist.

Pazartesi
12
Inci Teşrin
1942

VATAN

Yıl : 3 — Sayı : 726
«DOĞRUYA DOĞRU - EĞRİYE EĞRİ»
Fiyatı 5 Kuruş

VATAN
Sayın okuyucularının bayramını tebrik eder.
" Vatan „ yarın ve öbür gün intişar etmiyecektir.

Bütün milletlere geniş hürriyetler

Son hedefimiz bu yoldaki vaadin hakikî mânasını bulmasıdır

Nutkunu bu sözlerle hulâsa eden Amerika Hariciye Müsteşarı, harp gayretlerini ve sulh gayelerini anlattı

Vaşington, 11 (A.A.) — Birleşik milletlerle tarafsız memleketler, zaferden sonra bir adalet dünyasının yeniden kurulması için Birleşik Amerikanın, müttefiklerine verdiği iş beraberliği hakkındaki vaadlerinin hepsini tutmak azim ve kararında olduğunu bildiren, Amerika Hariciye Nazır muavini M. Sumner Welles'in beyanatını hararetle alkışlamaktadır.

Harpten sonra, felâket içinde kalan yardıma mühtaç Avrupa memleketlerine yapılacak âcil muavenetle, fakirleşen dünyanın tekrar kurulması işine ait uzun vadeli mali müzaherete dair M. Sumner Welles tarafından verilen teminat bilhassa çok müsait bir intıba yaratmıştır.

Milli kongrenin dış ticaret toplantısının Boston'da yapılan 29 uncu yıldönümünde M. Sumner Welles, ezcümle şunları söylemiştir:

Ham madde meselesi

«Milletler harbine devam etmek suretile bugünün en âcil vazifesini yaşadıktan sonra birleşik milletlerin, kendi muharipleri için sulhü hazırlamak ve temin etmek maksadile aralarındaki birliği muhafaza ve idameye mecbur oldukları herkesçe pek açık bir hakikattir. Atlantik mukavelesi, diğer maddeleri arasında, büyük ve küçük, galip ve mağlûp her devlete, kendi ekonomik gelişimi için gerekli ticaret ve ham madde bakımından müsavi hisselere sahip olmayı kabul etmektedir. «Ham maddelere erişmek» kaydile, Atlantik mukavelesi, müstemeke sahibi olmak gayesini gütmemektedir. Çünkü büyük maden kaynakları, Sovyet Birliği, Birleşik Amerika, Almanya vesaire gibi başlı başına kendini idare eden büyük memleketlerde bulunmaktadır. Bilâkis bu kayıtla, dünya pazarlarında hakiki alım ve kabiliyet ve salâhiyetini istihdaf etmektedir.

Bu hakiki satın alma kudreti iki harp arasındaki devrede mevcut bulunmakta ve ham madde fazlası olan milletler de bunları yabancı memleketlere satmak ve ihraç etmekten başka bir arzu göstermemekte idi. Yalnız, harp makinelerinin kurulması için bol miktarda ham maddeye mühtaç olan memleketler, müstemlekeden mahrum olduklarından şikâyet etmekte ve bu yüzden ölüme mahkûm kaldıklarını ileri sürmekte idiler. Ancak Atlantik mukavelesi tecavüze yardım etmek maksadını hedef tutmamıştır. Bilâkis, bundan böyle bu neviden herhangi bir tehdit olmamasını gözönünde bulundurmuştur. Birleşik milletler de, bu maksadın tahakkuku için gerekli olan şartları kuracaklardır.

Fakirleşecek Memleketler

Bazı ham maddelerin monopolü işine gelince, bu, tediye vasıtalarına nisbetle ikinci plânda kalan bir meseledir. Filhakika, bu mesele harpten sonra ciddî surette meydana gelmiş bulunacaktır. Çünkü, birçok

(Devamı: Sa. 3, Sü. 5; de) (..)

Amerika Hariciye Müsteşarı Sumner Welles

Esirlere zincir vurma modası

İtalya ile Avustralya arasında da bir hâdise çıktı

Sidney, 11 (A.A.) — Avustralya Harbiye Nazırı Ford, İtalyanın Avustralyalı harp esirlerine karşı misilleme tedbirleri tatbik edeceği hakkındaki haberden bahsederek bilhassa şöyle demiştir:

Avustralya hükûmeti milletler arası anlaşmalara sadık kalarak harp esirlerine daima insanî muamele etmiştir.

Bir İngiliz subayının kumandasında bulunan bir Avustralya müfrezesinin mukavemet kudretini kaybeden bir İtalyan grupunun öldürdüğü hakkında Romadan yayılan habere gelince, bu hususta resmî hiç bir haber almadık. Bununla beraber derhal tahkikat yapılmasını emredeceğim.

Kanadada Alman esirleri zincire vuruluyor

Londra, 11 (A.A.) — Almanlar tarafından Diyep akınında esir edilen Britanya kuvvetlerinin zincire vurulması hakkındaki emrin geri alındığına dair malûmat gelmediğinden aynı miktarda Alman harp esirinin zincire vurulmasının emredildiği Ottavada resmen bildirilmiştir. Dün akşam bu hususta şu İngiliz tebliği neşredilmiştir:

Diyep akını esnasında salâhiyet.

(Devamı Sa. 3, Sü. 7 de //

B.M.M. Reisi ve Ömer Inönü

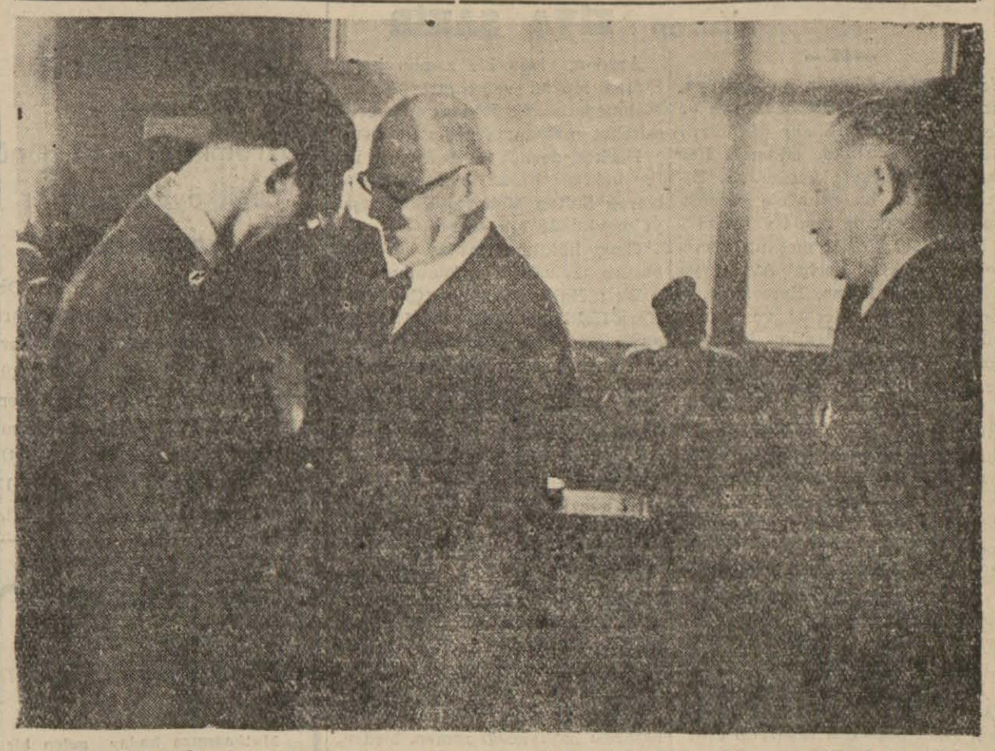

Milli Şefimiz Ismet Inönü'nün büyük oğulları Yüksek Mühendis Mektebi talebesinden Omer Inönü'ne Türk Hava Kurumunda turizm brövesi verildiğini dünkü sayımızda bildirmiştik. Yukarıdaki resim, Türkiye Büyük Millet Meclisi Relsi Abdülhalik Rendayı, turizm pilotu alâmetini Omer Inönü'nün yakasına takarken ve kendisini tebrik ederken göstermektedir.

Almanlar, önlerinde Rus kadın ve çocuklarını yürüterek ilerlemek istemişler

Kafkasyada, bir Rus grupu yok edilmek üzere

Dağlardaki kar fırtınaları, Alman harekâtını güçleştiriyor

Berlin, 11 (A.A.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

Kafkasyanın batı şimal kısmında Alman dağ kıtaları tayyare teşkillerile desteklenerek düşmanı dağlardaki daha başka mevzilerden püskürtmüşlerdir. Çenber içine alındığı evvelce bildirilen düşman grupu boşu boşuna çıkış teşebbüsleri yaptıktan sonra dar bir sahaya sıkıştırılmıştır. Bu grupun imhası pek yakındır.

Terek üzerinde düşmanın yaptığı şiddetli karşı taarruzlar püskürtülmüştür. Sovyet petrol sanayii bakımından çok önemli olan Grozni şehri üzerinde devam eden ve kuvvetli hava teşkilleri tarafından yapılan bir noktaya müteveccih hücumlar mühim hasarlara ve büyük yangınlara sebebiyet vermiştir.

Stalingradda savaşlar devam etmektedir. Hücuma hazır düşman teşkilleri topçunun tesirli ateşile yokedilmiştir. Şehrin şimalinde Sovyetlerin yaptıkları şaşırtma taarruzları akim kalmıştır.

Don cephesinde mevzii bir hareket esnasında düşmanın birçok mevzileri tahrip edilmiş, esirler alınmış, silâhlar zaptedilmiştir.

29 Eylûlden 9 Ilkteşrine kadar hava savaşlarında 356 Sovyet uçağı düşürülmüştür.

Voronej köprü başında bir Macklenbourg piyade alayının ikinci taburu son haftalar zarfındaki muvaffakiyetli müdafaa savaşlarında bilhassa kendini göstermiştir.

Kafkasyada kış başladı

Berlin, 11 (A.A.) — Alman haberlere göre Kafkasyanın şimal batısında Alman hücumları 8 ilkteşrin günü de devam etmiştir. Elburuz dağlarında soğuk ve kar fırtınaları harekâtı güçleştirmekte olmakla beraber Alman hücumları inkişaf etmektedir.

Alman orduları başkumandanlığı mahfillerinden alınan haberlere göre, Tuapse'ye doğru ilerleyen Alman

(Devamı Sa. 3, Sü. 7 de» (//)

Stalingrad şimalinde Rus durumu gittikçe fenalaşıyor

Ruslar, Novorosiskin cenup doğusunda uçak ve topçu yardımıyla şiddetli karşı hücumlarda bulunuyorlar

Moskova, 11 (A.A.) — Gece yarısı neşredilen Sovyet tebliği:

10 ilkteşrinde kıtalarımız Stalingradın şimali garbî bölgelerinde ve Mozdokda düşmanla çarpışmışlardır. Cephenin diğer kesimlerinde fiilî bir değişiklik olmamıştır.

Stalingradda kıtalarımız mevzilerini sağlamlamışlar ve düşman toplulukları arasında keşif hareketlerinde bulunmuşlardır. Aynı bölgede topçumuz ve havan bataryalarımız düşmanı şiddetle bombardıman etmişlerdir. Bombardıman neticesinde 15 düşman tankı kullanılmaz bir hale getirilmiş ve bir bölükten fazla bir piyade kuvveti yok edilmiştir.

Almanlar nasıl ilerlemek istemişler

Moskova, 11 (A.A.) — Sovyet tebliğinin ekinde şöyle denilmektedir:

Bir kesimde bir Alman müfrezesi Sovyet müdafaa bölgesine girmek istemiştir. Almanlar Sovyet kadınlarından ve çocuklarından mürekkep bir grupu önlerinde yürütmekte idiler. Sovyetler yandan taarruz ederek düşmanı geri atmışlar, kadınlarla çocukları kurtarmışlardır.

Stalingradın şimali garbisinde Sovyetler mevzii ehemmiyette muharebeler yaparak mevzilerini düzeltmişlerdir. Bir kesimde bir düşman taburu Donun sol sahiline kadar ilerlemiştir. Bu tabura taarruz edilmiş ve ağır zayıatla geri atılmıştır.

Mozdok bölgesinde kıtalarımız müdafaa muharebeleri yapmışlardır. Novorosiskin cenubu garbisinde bahriye silâhendazlarımız son günler içinde takriben 150 düşmanı yok etmişler, beş top ve başka silâh ve harp malzemesi almışlardır.

Şark (merkez) cephesinde topçu düelloları olmuştur.

Moskova, 11 (A.A.) — Sovyet öğle tebliği eki:

Stalingradın batı şimalinde bir birlik, ileri hareketi kaydetmiştir. Stalingrad bölgesinde birliklerimiz zaptettikleri mevzileri müdafaa etmişler, topçu düelloları yaparak düşmanın altı bataryasını susturmuşlardır.

Mosdok bölgesinde Sovyet kıtaları müdafaa savaşlarına iştirak etmizlerdir. Bir gece hücumunda 120 Alman subayı ve eri öldürülmüş, iki tank ve kamyonlar tahrip edilmiştir. Novorosisk'in doğu cenubunda iki gün devam eden savaşta bir Sovyet birliği düşmanın 12 taarruzunu püskürtmüş ve ik düşman piyade toburunu yok etmiştir.

Novorosisk bölgesinde

Moskova, 11 (A.A.) — Moskova radyosunun verdiği bir habere göre, bomba teşkillerinden ve topçudan yardım gören Sovyet kıtaları Novorosisk'in cenup doğusunda düşmana şiddetli karşı hücumlarda bulunmaktadır.

Cephelerin umumî durumu

Moskova, 11 (A.A.) — Reute

(Devamı: Sa. 3; Sü. 4 de) «»

Kızılorduda Siyasî komiserliklerin lâğvı

Berline göre, Partinin mes'uliyetini azaltmak içinmiş

Orduda siyasi komiserlikleri kaldıran Bay Stalin

Moskova, 11 (A.A.) — Kızılorduda siyasi komiserliklerin kaldırıldığına ve başkumandana bütün otori-

(Devamı: Sa. 3, Sü. 2; de))-(

Futbol lig maçları

G.Saray: 8-Taksim: 0
I. Spor : 6-Süleym. 1
Beşiktaş: 8-K.Paşa: 0
Vefa : 6-D.Paşa: 3

Yazısı 4 üncü sayfamızdadır.

Siyah beyazlılar lehine 8 - 0 bitten Beşiktaş - Kasımpaşa maçından bir görünüş

Lil akını

Dört uçan kaleye karşılık 105 Alman uçağı tahrip edildi

Bu akının asıl gayesini ve dikkate değer hususiyetini 3 üncü sayfadaki «Icmal» sütunumuzda bulacaksınız.

Londra, 11 (A.A.) — Cuma günü Lill şehrine karşı yapılan ve 600 müttefik uçağının iştirak ettiği hava akını hakkında şu tafsilât verilmektedir:

115 Uçankale 500 avcı tayyaresinin himayesinde bu akına iştirak etmiştir. Bu uçuşta 105 Alman uçağı tahrip veya hasara uğratılmıştır. 48 Alman avcısı kat'i surette düşürülmüş, 38 i ihtimal tahrip edilmiş, 19 u hasara uğratılmıştır. Beş Alman avcısı da avcılar tarafından düşürül-

(Devamı: Sa. 3: Sü. 1 de) —

Denizaltılarla bir muharebe

Yedişer yedişer hücum eden Alman denizaltıları hasara uğratıldı

Almanlar, 178000 tonluk 31 gemi batırdılar

Londra, 11 (A.A.) — 4 Norveç korvetinin desteklediği bir Ingiliz muhribi ile nöbetleşe yedişer yedişer hücum eden düşman denizaltı gemileri arasında son günlerde cereyan eden iki günlük bir savaş esnasında 4 Alman denizaltısının ağır hasara uğradığı ve diğer birçok denizaltı gemisine isabet vâki olduğu haber verilmektedir. Muharebe geceleyin tenvir fişekleri ve ziya neşreden mermilerin ışığı ile devam etmiştir. Korvetler denizaltı gemilerini denizaltı bombaları ile hücum ederek mütemadiyen su altında kalmak mecburiyetinde bırakmışlardır.

Müttefiklerin gemi kayıpları

Berlin, 11 (A.A.) — Askeri bir kaynaktan bildiriliyor:

(Devamı Sa: 3, Sü: 1 de) (£)

Denizde

20 bin tonluk bir İngiliz vapuru torpillenerek batmış

Roma, 11 (A.A.) — İtalyan tebliğinden:

Atlantikte faaliyette bulunan bir denizaltımız 20 bin tonluk İronzide ismindeki İngiliz transatlantik gemisini torpilleyerek batırmıştır.

Bu denizaltı, aynı zamanda eskiden Tuziciane ismini taşıyan Nea Hellas ismindeki 17 bin tonluk transatlantiği de torpilleyerek ağır hasara uğratmıştı.

Bingaziye akın

Kahire, 11 (A.A.) — Birleşik Amerika hava ordusuna mensup bomba uçakları dünkü cumartesi sabahı Bingazideki gemilere ve dok.

(Devamı: Sa. 3, Sü. 3; de) =

Sadrazam Halil Paşa

Yazan : **ZİYA ŞAKİR**

— 99 —

Yeni padişah, henüz on yedi yaşında bir gençtir. Ne devlet ve ne de ordu idaresine kadir değildir... Bu fırsattan istifade edilmeli. Her taraftan, harekete geçmelidir. Zira bu fırsat, bir daha ele geçmez. Son pişmanlık da fayda vermez]

Mealinde yazdığı mektup üzerine, Macar kralı derhal Avusturya hükümdarile Bosna, Hersek, Buğdan, Eflak prenslerine ve komşu hükûmetlerine süratle haberler gönderdi. Topladığı bir büyük ordu ile (Nikbolu) sahrasına geldi.

Sultan Murad, (Manisa) ya gitmiş.. inziva köşesine çekilmişti... Bu müthiş düşman ordusunun Osmanlı hudutlarını tecavüze hazırlandığını haber alır almaz, süratle Edirneye geldi. Ordunun başına geçti. Düşman ordusunun üzerine atıldı. (Varna) da büyük bir zafer kazandı. Bu zaferi müteakip Edirneye döndüğü zaman, oğlu (Sultan Mehmed) tarafından parlak bir alayla karşılandı.

Fakat genç padişah pederini istikbale giderken bir aralık sadrazam Halil paşa ona takarrüp etti:

— Sultanım!.. Pederiniz Edirneyi teşriflerinde, saltanat makamını yine kendilerine teklif buyurunuz. İhtimal ki, kendileri kabul etmezler. Fakat evlâd vazifenizi yerine getirmek için, size lâyık olan budur, dedi.

Sultan Mehmed, pederinin bu emektar vezirinin sözünü dinledi. Pederini istikbal edip saraya getirdikten ve bir müddet istirahat edildikten sonra, Halil paşanın tavsiyesi üzerine:

— Müsaade buyurursanız, ben saltanattan feragat edeyim. Siz de, makamınıza geçiniz, dedi.

Sultan Murad bu tekliften maksadın ne olduğunu birdenbire anlıyamadığı için tereddüt etti. Karşısındaki veziri âzam Halil paşa ile diğer devlet erkânına göz gezdirdi. Bu nazardaki ifadeleri herkes anlamakla beraber hiç kimse bir şey söylemedi ...Fakat Sultan Murad'ın:

— Bu bapta, sizlerin reyi nasıldır?

Demesi üzerine, sadrazam Halil paşa hemen söze atılarak:

— Mademki saltanat, zatı hümayununuza arz ve teklif buyurulmuştur. Kazanmış olduğunuz zaferin şükran nişanesi olmak üzere kabul olunmalıdır. Cümlemizin arzusu ve bahusus asker taifesinin ricası da bu merkezdedir.

Diye, cevap verdi ve kendisi, derhal Sultan Murada doğru ilerledi:

— İşte.. kulunuz biat ediyorum.

Diye, padişahın eteğini öptükten sonra geri çekildi. Diğer devlet erkânına da, biat etmeleri için işaret etti.

Sultan Mehmed, fena halde şaşırdı. Derhal oturduğu tahttan kalkarak mevkiini babasına terke mecbur kaldı.

Bu suretle saltanat mevkiinden çekilmiş olan Sultan Mehmed, tabiidir ki artık Edirnede duramazdı. O da, öyle yaptı. Adamlarını toplıyarak, tekrar Manisaya dönmek için Edirneden uzaklaştı. Fakat şehirden çıkarken o kadar müteessir oldu ki, arkasındaki adamlarına dönerek:

— Gördünüz mü şu Halil paşayı?.. Beni âleme rüsvay etti. Elime fırsat geçerse, ben de bunu onun yanına bırakmam.

Diye bağırdı. Atını hiddetle mahmuzlıyarak, dört nala sürmeye başladı.

Aradan, kısa bir zaman geçti. Sultan Murad vefat etti. Sultan Mehmed, tekrar Edirneye gelerek saltanat makamına geçip yerleşti.

Herkes, derhal verizi âzamın azlini bekledi. Fakat bu zan hilâfına olarak Sultan Mehmed Halil paşayı mevkiinde ipka etti.

Genç hükümdarın bu hareketi, başlıca iki sebebe atfolunuyor.

Biri; Halil paşanın (Çandarlılı Kara Halil) denilen vezir (Hayreddin paşa)nın torunu ve yine vezir İbrahim paşanın oğlu olmasıdır. Bu iki vezir, Sultan Orhanın birader i Alâeddin ve oğlu Süleyman paşalardan sonra, Osmanlı hükümetinin ilk vezirlerindendir.

Diğeri: Uzun zamandanberi vezaret mevkiinde bulunan Halil paşanın bütün devlet umuruna lâyıkile vukuf kesbetmesidir.

Görülüyor ki genç hükümdar, bu iki şekilde düşünüş karşısında, şahsi kinini unutarak Halil paşayı mevkiinde ipka etmekle, cidden büyük bir kıymetşinaslık göstermiştir.

Ancak şu var ki, İstanbul muhasarası başlıyacağı zaman, birdenbire (Fatih) in kalbine bir şüphe girmiştir. Çünkü son derecede hasis ve haris olan Halil paşa, bu hususta hazneler telef olacağından bahsederek Bizans fethine taraftar görünmemiş ve (Fatih) e, muhasara aleyhinde bazı sözler söylemek cüretini bile göstermiştir.

Her ne bahasına olursa olsun (Bizans) a sahip olmıya karar veren (Fatih), bir aralık bu şüpheler üzerine Halil paşanın idamını emretmek istemişse de, katî delili olmıyan bir işte haksızlık etmekten korkarak bu fikrinden vaz geçmiştir.

Fakat tam muhaşaranın başlıyacağı zaman, hiç olmazsa vezirini tehdid etmeyi düşünmüş.. bir gece, apansızın onu huzuruna istemiştir.

Halil paşa, padişahın çadırına, altın dolu bir tabak ile girmiştir. Ve tabağı, derhal kendisine takdim etmiştir... Paraya karşı son derecede zaafı olan ihtiyar vezirin bu hareketi, padişahın nazarı dikkatini celbederek:

— Lala!.. Bu nedir?..

Demiştir. Halil paşa, böyle vakitsiz davetten fena halde ürktüğü için, âdeta titreyerek:

— Padişahım!.. Devlet erkânı vakitsiz olarak huzura davet edildikleri zaman, eli boş gelmek âdet değildir. Ben de bu âdete ittiba ediyorum. Cennetmekân pederinizin ve zatı şevketinizin sayesinde malik olduğum şu altınları, zatı hümayununuza takdim eyliyorum. diye cevap vermiştir.

(Fatih), acı acı gülerek altın tabağını eliyle ittikten sonra:

— Lala!.. Altınlarını, sana terkediyorum... Şu yatağa bak. Görüyorsun ki, gecenin bu vakti olduğu halde, daha bozulmamıştır... Düşünmekten, gözlerime uyku girmiyor. Bu şehri fethetmek için, bütün varlığımı sarfedeceğim. Senden de, yardım beklerim... Dikkat et. Bizanslıların iğfallerine kapılmaktan çekin... Seni, bunları söylemek için davet ettim. Şimdi, gidip istirahat edebilirsin.

Diye, mukabele etti.

(Devamı var)

Şehir Haberleri

Tayyare uçuş bayramı

Bayramın üçüncü günü Yeşilköyde uçuşlar yapılacak

Öğrendiğimize göre, Nuri Demirağ, Yeşilköydeki hususi tayyare alanında bir tayyare bayramı tertip etmiştir. Bayramın üçüncü gününe tesadüf eden bu törene herkes gidebilecek ve müteaddit uçuş gösterilerini takip edebilecektir. Uçuşlar tam saat 10 dan 2 ye ve 13 ten 18 e kadar devam edecektir.

Soruyorlar:

İnhisarlar idaresinden şikâyet

Matbaamıza kadar gelen bir okurumuz şöyle dert yandı:

— Sırası gelince sigaralara zam yapılıyor, içkilere zam yapılıyor. Zamanın olağanüstü şartlarını biliyoruz. Bu zamların bu şartlardan ileri geldiğini takdir ediyoruz. Zamlar az veya çok olsun, bunların iyi niyetle yapıldığına kani bulunuyoruz ve biz de iyi gözle karşılıyoruz. Bu noktadan en ufak bir şikâyette bulunmak aklımızdan geçmek değil, hatırımıza dahi uğramıyor. Buna karşılık İnhisarlar Idaresinin hiç olmazsa bize lâyıkile hizmet etmesi gerekli değil midir? Halbuki seve seve katlandığımız fedakârlıklara mu kabil bu idareden gördüğümüz daima, bir «satıcının müşterisine yaptığı fena muameleden» farksızdır. İnhisarlar Idaresi ne kadar resmi bir teşekkül olursa olsun ticari bir müessesedir ve biz de bu müessesenin müşterileriyizdir. Ticari bir müessesenin ilk ve en basit vazifesi ise müşterilerini korumak, onları memnun etmektir. Halbuki bu idare: «Nasıl olsa içiyorlar» veya «nasıl olsa ve hangisinden olursa olsun içmeğe mecburdurlar» zihniyetile hareket etmektedir. Bazı sigaralar insanı tıknefes edecek kadar sımsıkıdır. Bazı sigaralar o kadar ihtimamsız yapılmıştır ki ele alırken kâğıtları açılıverip ziyan olmaktadır.

Şimdi de son günlerde hayilerde birinci nevi sigaraların incesini bulmak kabil olmuyor. Tütüncüler idarenin artık bu sigara nevini vermiyeceğini ve belki de kaldırdığını söylüyorlar. Halbuki ayni nev'in kalını tütüncülerde mevcuttur. İnhisar Idaresi ince birinci için müşterilerini ille kalınını veya daha pahalı sigaraları içmeğe mecbur etmek istiyorsa açıkça haber versin, biz de hep kendine yontan bir müessese karşısında bulunduğumuzu anlayıp başımızın çaresine bakalım!

Yaz sona ererken

Alman denizaltı faaliyeti

Yazan : **Hüsamettin ÜLSEL**

Kış mevsiminin yaklaşması, bütün şimal yarım dünyasının denizlerindeki hareketlerin duraklama devresine gireceğine bir işarettir. Bütün bir yaz faaliyetlerini en yüksek noktaya çıkaran Alman denizaltı gemilerinin bundan sonraki hareketleri kış fırtınalarının ve karanlığın doğuracağı bir yavaşlıkla karşılanacağını beklemek tabiidir. Uzun gündüzleri ve sakin denizleri sinesinde saklayan bir yaz mevsiminde Alman denizaltı gemilerinin ve hava filolarının yalnız iki mühim muvaffakıyetini işittik. İki buçuk ay bir ara ile Şimal Buz denizinde görünen bu muvaffakıyet iki İngiliz konvoyunun yok edilmesinden ibarettir. Alman ajansları bunları bildirirken, İngiliz telgrafları da Alman lisanında mübalâğanın varlığını ısrar ile zikretmektedir. Akdenizde bir İngiliz kafilesinin zıyaa uğradığını yine Alman ve İngiliz kaynaklarından öğrendik.

Yaz başından bu zamana kadar elde edilen bu deniz muvaffakıyeti, Alman silâhları için istenilen ve yeter bir muvaffakıyet sayılamaz. Almanların denizlerde kazanmasını bekledikleri derecede tesirli değildir. Alman denizaltı silâhlarının çalışmasını evveldenberi hayranlıkla görürüz. Tabiatın hırçınlıkları arasında, her türlü ikmal yuvasından uzak, denizlerde, muazzam deniz kuvvetlerine sahip iki büyük milletin kontorlü karşısında pervasız, yılmadan çalışan, küçük denizaltı gemilerinin gördükleri işler önünde eğilmek mesleki bir hürmettir. Büyük hava filolarının, kudretli ve seri gemilerin himayesi altında İngiltereye yaklaşmak istiyen bir kafileye hücum etmek, metin, korkmaz bir moralin eseridir. İngilterenin bu yüzden uğradığı kayıplar, eğer tebliğler doğru ise, korku verecek derecededir. Bunu tereddütsüz kabul ederiz. Fakat bu kayıpların İngiltereyi zebun edeceğine de inanmayız. Üç senesini bitiren harbin başından bu zamana kadar Alman denizaltı gemileri tarafından, İngiliz ve müttefiklerinin tonajından yirmi milyon kadarının batırılmış olduğu iddia edilmektedir. İngilizler bunun ancak yarısını kabul ediyorlar. Diğerlerini propagandaya yarar mânasız kelimeler diye vasıflandırıyorlar. Biz düşüncemizi Alman kumandanlığının tebliğlerine göre yürütmek istiyoruz.

939 senesi eylûlünde yani harbin başladığı anlarda İngiltere, Amerika, Holanda, Norveç ve Yunanistanın gemi tonajı miktarı 37.738,000 ve adedi de 18,300 den fazla idi. Alman deniz kumandanlığının iddiası doğru olduğu surette bugün İngiltere ve Amerikanın elinde 18 milyonu aşan tonda ticaret filosu mevcuttur. Amerika ve İngilterenin bugüne kadar inşa ettiği gemi tonajı da ilâve edilirse bu tonaj tabii çok yükselir. Amerikalıların yalnız bu sene içinde sekiz milyon ton gemi yaptığını telgraflar bildirmektedir. On sekiz milyon tona ilâve ettiğimiz zaman Amerka ve İngilizlerin ellerinde bulunan tonajın yirmi altı milyonu geçeceği tabiidir. İngiliz tersanelerinin yaptığı ve Amerika tersanelerinin bundan evvelki senelerde hazırladığı gemileri bu hesaba katmayı düşünmüyoruz. Gittikçe yaklaşan kış mevsimi zarfında Amerikan tersanelerinin inşaat kudreti daha artacak, buna mukabil Almanyanın denizlerdeki tahrip kabiliyeti de tabiatile azalacaktır.

Atlantik Okyanusunda kış mevsiminin fırtınaları çok korkunçtur. Ufak gemilerin her dakika denizlerde çalışması yaz kadar kolay olamaz. Sonra gecelerin uzaması ve gündüzlerin kısalması da denizaltı gemilerinin çalışmasına büyük engel olur.

Şimal Buz denizlerinde artık gündüze veda etmek mevsimi yaklaşıyor. Hattâ başlıyor. Rusyanın muhtaç olacağı yardımı bu yoldan almasına Alman denizaltı gemilerinin engel olması tehlikesi muvakkat bir zaman için ortadan kalkıyor, demektir.

Buna mukabil Buz denizinin donma mevsimi başlıyor. Bunu da unutmamak lâzımdır. Fakat Rusların ellerinde bulunan buz kırma vasıtaları ile, geçen kış olduğu gibi, bu kış ta kendilerine yardım kafilesini getirecek yolların, seyre müsait bulundurmak imkânını elde tutacaklarını düşünmek doğru olur.

Demek oluyor ki, bu kış ta her kış olduğu gibi denizaltı gemilerinin faaliyeti çok müessir neticeler vermiyecektir. Amerikan tersanelerinin gittikçe artacak faaliyeti ile ilkbaharda yine yüksek bir ticaret tonajı temin edilmiş bulunacaktır.

Atlantik harbi, tonaj bakımından İngiliz ve Amerikalılar için artık tehlikeli olmaktan çıkmıştır. Almanyanın bunda muvaffak olabilmesi için yeni şeyler aramak, çareler bulmak ıztırarında kalacağını düşünmek yanlış olmaz.

Bugünün harbi artık istihsale bağlı kalmaktadır. Her sahada istihsal kudreti fazla olan taraf zafere doğru emniyetle yürüyebilecektir. Gelecek bahara kadar istihsal hususunda çok çalışan taraf, baharı daha büyük bir emniyetle karşılıyabilir kanaatindeyiz.

Zaten bu harbin saiklerinden en mühimmi de ticari istihsallere yeni pazarlar bulmak emelidir. İngiliz - Amerika ticari rekabeti ile Avrupada bile sıkışık vaziyete girmiş bulunan Almanya endüstri istihsallerine Avrupa milletlerini, inhisar ile alâkalandırmak emelini beslemektedir. Japonya, şarkta Çin ve Hindistanı bu ticari maksadına hedef tutmaktadır. Kaynakları ve istihlâk membalarını ellerinde tutan İngiltere ve Amerikaya karşı, Japon - Alman - İtalyan blokunun kurulması da bu esası gözeten bir prensipten doğmuştur.

Harbin demokrasiler tarafından kazanıldığını düşünürsek Amerika, bütün dünya ticaret piyasasını kontrolü altına alacaktır. Hattâ İngiltere bile bu tazyikin ağırlığını uzun zaman omuzlarında taşımak mecburiyetine girecektir. Bugünkü gidiş bunu pek bariz bir surette göstermektedir.

Hüsamettin ÜLSEL

Ayancık ve İzmir kazalarında ekmek

Ankara, (Vatan) — Aldığımız malûmata göre, Sinop vilâyetinin Ayancık kazasında altı yüz gram ekmek elli kuruşa, İzmir vilâyeti kazalarında da kırk kuruş üzerinden satılmaktadır.

Çala Kalem

Bir doktorun yeni tarifesi

Gebzeden Hasan Tezol adında bir okurumdan bir mektup aldım. Mektupta şöyle yazılmaktadır:

«Burada bir doktor vardı. Vizitesi iki lira idi. Bu doktor bugünden başlıyarak vizite tarifesini aşağıdaki şekilde düzenlemiş ve kabinesine asmıştır. Bir doktorun böyle bir tarife tanzimine hakkı var mı? Ilk cemiyetlerdeki mübadele esasına mı gidiyoruz? Bu cihetin doğru veya yanlışlığının izahını sütunlarınızda beklemekteyiz.

«Eski iki liralık viziteye mukabil yeni tarife şudur:

40	adet	yumurta
1,5	kilo	koyun eti
3	kilo	sığır eti
1	kilo	sadeyağ
2,5	kilo	bulgur
60	kilo	çırasile birlikte odun
4	kilo	pekmez
10	kilo	üzüm
1,5	kilo	yapak
1	kilo	tiftik
3	kilo	zeytin tanesi
1,5	kilo	zeytinyağı
1,5	kilo	peynir
25	kilo	kömür
4	kilo	buğday unu
2	adet	piliç

★

Sayın okuruma şunu bildireyim ki böyle bir tarife, bir doktorun hakkına değilse bile aklına delâlet eder. Bununla beraber viziteyi para veya mal olarak hastasının ihtiyarına bırakmış olsa hak cihetinden de belki kaybetmez. Ilk cemiyetlerdeki mübadele esasına mı gidiyoruz sorusuna gelince geçen büyük harpten sonra bu iş esasen devletler arasında başlamıştı; demek ki şimdi de ferdlere intikal istidadını göstermektedir.

Yukarıdaki yiyecek ve yakacak maddeleri tarifesinin eski iki liralık bir viziteye bedel tutulduğuna bakılırsa ya Gebzede hayat İstanbula kıyasla pek ucuzdur, yahut da doktor kurnazlıkla vizite ücretini bir misline çıkarmıştır. Zira iki liraya bir kilo sadeyağını veya 67 kuruşa koyun etini biz bulsak öpüp de başımıza koruz.

Netice olarak bana kalırsa, doktorun yukarıdaki tarifesini iki liralık ücrete uydurmak ve para veya mal vermekte hastayı serbest bırakmak şartile bu işte bir mahzur görmem. Fakat ilgili makamlar ne düşünürler, onu bilmem.

TATLISERT

Günden Güne

Talih ve eşek kafası

— Yıllarca memurluk ettim. Orta dereceden yukarı bir şey olamadım. Halbuki kabiliyetsiz, akılsız bir adam değilim. Talihsizlik bir türlü yakamı bırakmadı. Nihayet tekaüt oldum. Biraz biriktirdiğim, biraz da babadan kalma param vardı. Ticaret yapayım dedim. Alem avuç avuç para kazanırken ben neye elimi attımsa toprak oldu. Halbuki her tuttukları toprak altın kesilenlerden akılca hiç eksik değilim. Ayrıca dürüst ve namusluyum. Fakat talihsizlik hâlâ yakamı bırakmıyor.

— Talihin muhakkak ki hayatta mühim bir rolü var. Ancak, her şeyi talihe yüklemek doğru değildir. Kendini istediğin kadar dürüst, namuslu, becerikli, akıllı farzet. Mutlaka bütün bunlarda farkına varmadığın bir noksan taraf olacak ki talih hiç olmazsa bir kerecik yüzüne gülmek zahmetine katlanmıyor. Sen talih ile faziletin hikâyesini bilir misin?

— Hayır, bilmem.

— Oyleyse dur anlatayım: Fazilet ve talih, kudretleri üstünde münakaşaya kapılmışlar. «Sen kudretlisin, ben kudretliyim» derken yollarının üstünde bir eşek kafası iskeletine rastlamışlar. Fazilet, «kudretimizi şu eşek kafasında tecrübe edelim, ben başlıyorum» demiş ve iskeletin içine girmiş. Faziletin içine girmesile iskeletin göz çukurlarından nur fışkırmağa başlamış. Bunu gören insanlar eşek kafasını mabetlerine kaldırarak ona tapmağa başlamışlar. Fazilet talihe: «Gördün mü? Bir eşek kafasını ne hale getirdim. Haydi bakalım, sen de şu eşek kafasına gir de neler yapmağa kadir olduğunu göster!» diye meydan okumuş. Talih gülerek cevap vermiş: «Arkadaş, sende eşek kafalarına dahi girmek kudreti var. Benim yapamıyacağım yegâne şey ise bir eşeğin kafasına girmektir!»

— . . . . . !

KÖR KADI

Bayram ve çocuk

Bugün bayramdır. Milletin yardım ve şefkatine muhtaç çocukları sevindirmek için Çocuk Esirgeme Kurumu yardımlarınızı sayısı ile bekler.

Çocuğu korumak yurdu korumaktır. Çocuğu koruyan, onu vatanın istediği gibi yetiştirmeğe çalışan Çocuk Esirgeme Kurumuna yardım etmek, yurt korumasına en kıymetli yardımdır.

Sahte diplomalı kaymakamın yeni bir suçu

Ankara, (Vatan) — Bundan bir müddet evvel sahtekârlık ettiği için 2 sene 11 ay ağır hapse mahkûm olan Dikili Kaymakamı Kemal Etezer, başka bir suçtan dolayı tekrar sorgu hâkimliğine verilmiştir. Mevkuf bulunan kaymakamın bu suçu da idadi şahadetnamesini taklit ederek, Edirne vilâyetine müracaat edip kendisini nahiye müdürlüğüne tayin ettirmesidir.

Kaymakamlığa tayinine vesile olan sahte hukuk diplomasını, bundan sonra tanzim etmiştir.

Zavallı işçi kız

Dün Ayvansarayda Şık mensucat fabrikasında genç bir kızın ağır surette yaralanmasile neticelenen feci bir kaza olmuştur.

Müessif kazanın cereyan şekli şudur:

Mezkûr fabrika işçilerinden Rukiye Boztepe, dün makinede çalışırken yere bir bobin düşmüş ve Rukiye bobini almak isterken saçlarını makineye kaptırmıştır. Bu suretle genç kızın saçları kökünden kopmuştur.

Rukiye, baygın bir halde Balat Musevi hastanesine kaldırılmıştır.

Kaza etrafında tahkikata devam edilmektedir.

TAKVİM

12 BİRİNCİTEŞRİN 942
PAZARTESİ

AY 10 — GÜN 285 — Hızır 160
RUMİ 1358 — EYLÛL 29
HİCRİ 1361 — ŞEVVAL 1

	ZEVVAL	EZANI
GÜNEŞ	7,08	12,32
ÖGLE	13,01	6,26
İKİNDİ	16,09	9.34
AKŞAM	18,34	12,00
YATSI	20.06	1,30
İMSAK	5,30	10,55

Bayram namazı

Saat	Dak
6	35

DALDAN DALA

Küçük İskoçyalının istiği

Bir İskoçyalı küçük çocuğun bir gün dişi ağrır ve ıztırabına dayanamıyarak dişçiye koşar, muayene ettirir.

Dişçi, dişin çekilmesi lâzım geldiğini söyleyince küçük İskoçyalı hemen sorar:

— Fakat bu ameliyatı kaça yapacaksınız?

Dişçi:

— Iki lira!.. deyince küçük hemen boynunu büker:

— O halde siz dişimi yirmi beş kuruşluk kadar yerinden oynatınız, öte tarafını evde babama yaptırırım, der.

SERÇE

JEZABEL

İhtiyarlamak istemiyen Kadın

Yazan: İrene Nemirovsky — 71 — **Çeviren: Rezzan A. E. YALMAN**

XX

Yerinden kalktı. Çok heyecanlı ve sinirli idi. Akşam olmuştu. Monti'yi göreceği gelmişti. Sahte gençlik tevirlarını takındı. Masanın üzerine bir çek fırlatarak çıkıp gitti.

Laurette arkasından baktı ve:

— Merak etme yine gelecektir, dedi.

Sonra Bernard'a sokularak dikkatle yüzüne baktı ve:

— Bu kadın senin annen mi? diye sordu.

— Neye sordun? Bana benziyor mu?

— İkinizin gözleri birbirine benziyor. Uğursuz bakışlarınız var. Tıpkı Fragonard tablolarındaki uğursuz bakışlı hain kadınlarınki gibi...

— Aman Laurette böyle konuşma... Çok okumuş, bilgili kadınlara benziyorsun. Sana hiç bu hal yakışmıyor.

— Hakkın var sevgilim. Susuyorum, dedi ve birbirlerine sarıldılar. Bernard hırçın bir sesle:

— İyi olacaksın Laurette, seni İsviçreye göndereceğim, diye ısrar etti. Genç kadın da onu teskin etmek istiyen tatlı ve munis bir sesle konuşuyor. Narin parmaklarile alnını okşuyordu.

— Tabiî iyi olacağım. Göreceksin ki ölmiyeceğim. Belki de şimdi ölsem daha mantıklı ve mükemmel bir şey olur. Fakat hayat ne zaman mantıklı ve mükemmel olmuş ki.

Bernard İsviçreden iki kısa mektup aldı. Bu mektuplar kesik kesik ve halecanlı bir üslûpla yazılmıştı. Bunlardan sonra uzun müddet habersiz kaldı. Laurette'in öleceğini biliyor ve her gün bu ölüm haberini bekliyordu. Acı, küskün ve âdeta zehir dolu bir ruhu vardı. Kederi de böyle idi. İçini kemiren bu zehirli kederden başka dişleri de ağrıyordu. Artık ne tıraş oluyor, ne okuyor, ne de bir yere çıkıyordu. Soyunmadan yatağının üzerine uzanıyor ve akşamlara kadar uyuyrdu. Gece olduğu zaman uyanıyor, fakat sefil odasından çıkmağa takati olmuyordu. Hem nereye gidecekti? Her tarafta yeis, her tarafta yalnızlık, merak, endişe ve can sıkıntısı duyuyordu. Sokak fenerlerinin yanmasını bekliyor ve bunların duvarlar üzerine akseden gölgelerini seyrediyordu. Bu fenerlerden süzülen yeşilimsi, tatlı ışık sanki içini kaplıyan düşünceleri siliyor, kalbine akarak bir merhem gibi şifa veriyordu. Dışarıda sürekli, soğuk bir yağmur yağıyordu. Laurette'i düşünüyor, fakat her nedense onu ölmüş farzediyordu. Laurette güzel vücutlü, ince, zarif bir kızdı. Zeki ve mahzun bir hali vardı. Sanki dünyadan, hayattan bezmiş gibi idi. Onu düşünürken, Bernard'ın kalbini derin, sonsuz bir acı kaplıyordu. Geceleri bazan meyhane meyhane dolaşıyordu. İçtiği zaman sevgilisini unutuyor, daha doğrusu onu daha az düşünmeğe çalışıyordu. Fakat sarhoşluğu arasında bile Laurette'in yokluğunu, hayatında bıraktığı boşluğu duyuyordu. Bu öyle bir boşluktu ki kapkaranlık bir sıkıntıya, uzun bir açlığa benziyordu.

O akşam yine yatağının üzerine uzanmış, titriyordu. Arkasındaki eski liyme liyme fanilâyı artık tamir edip yamıyacak kimsesi yoktu. Yanında duran portakalları bile aç olduğu halde yemeği akıl etmiyordu. Yağmur sürekli bir şekilde camlara çarpa çarpa yağıyordu. Ölümü düşünmemek derin bir ümitsizliğe düşmemek için Gladys'i düşünüyor, ona karşı olan sonsuz kinini tazeliyor, âdeta kalbinde bu kini besliyordu.

— Gelmez.. buraya artık gelmez. Ölsem bile umurunda değil.. halbuki yer yüzünde aynı kandan, aynı candan birbirine yakın olan insanlarız

Sonra yavaşça:

(Devamı var)

RADYO TELEFON TELGRAF HABERLERİ

Askerî durum

Yazan: **İhsan BORAN**

Stalingrat muharebesi durdu mu?

Londradan gelen bir haberde Stalingrad muharebesinin durduğu bildiriliyor. Buna ihtimal bile veremedik. Muharebe muvakkaten tavsayabilir; o da Almanlar tarafında.. Fakat Ruslar muharebeyi devam ettirmek isterler. Bu devamdan maksat Stalingradı büsbütün kurtarmak ve Alman ordusunu hiç olmazsa Don dirseği içine geri atmaktır. Bahusus, Volga — Don arasında ve Don orta mecrası boyunda yardımcı bir seyyar ordu varken Rusların durması bir hata da olabilir. Çünkü Almanlar kışlamak üzere sağlam mevzilere yerleşmeğe ve kuvvetli tahkimat vücude getirmeğe vakit bulurlar. Yıpranmış tümenleri geri alarak yeni müdafaa cephesi kurabilirler. Donecten geçen muvasala hatlarını tamamile emniyet altına alırlar, bu takdirde Rusların muhtemel kış taarruzları geçen senekiler gibi stratejik bir netice elde etmeden kırılır, gider.

Hoş, Stalingraddan piyade tümenlerini çekmekle Almanların da tamamile müdafaada kalacakları kafiyetle iddia edilemez. Onlar da belki Mareşal Timoçenkonun seyyar yardımcı ordusuna yüklenmek, te fayda görebilirler. Stalingradın bu kadar dayanmasına hep bu seyyar Rus ordusu sebep oldu. Yoksa, Almanlar Stalingrad müdafilerini ergeç ezebilirlerdi.

Fakat Stalingradda Alman tabiyesinin değiştirildiğine Rus Başkumandanlığı inandı mı? Zannetmiyoruz. İnansa da, eskisi gibi orada kuvvetli bulunmağa devam edecektir. Stalingraddan Alman piyadesi geri alınmamıştır; Alman hücum kıtaları Volgaya doğru yol açmak için amele mahallelerinde hâlâ uğraşıyorlar.

Alman topçu ve hava bombardımanlarile Stalingrad şehri, büsbütün harap olabilir. Taş taş üstünde kalmıyabilir. Fakat omuz üstünde Rus başı kalması ve Alman hücumuna karşı durması çok muhtemeldir.

Almanlar, şehri muazzam fabrikalarile, yol binalarile oldukça sağlam olarak zaptetmek istiyorlar, onun için iğne ile kuyu kazmak kabilinden sokak, sokak, ev ev temizlemeye uğraşıyorlardı. Fakat bu emekleri zannettikleri kadar büyük bir netice vermedi. Böyle alsalardı, fabrikalardan istifade edecekler ve binaları kışlamak üzere kullanacaklardı. İlân ettikleri yeni ateş tabiyesine göre, Ruslara «Stalingrad ne bize, ne de size» demek istiyorlar. Şimdi anlıyoruz ki, Rus kumandanının yüksek nişanla taltif edilmesi hiç te boşuna değilmiş.

B. Stalin Rus ordusunda siyasi komiserlik makam ve vazfelerini kaldırdı ve bir başkumandanlık ihdas etti. Harp, Rus ordusunda yüksek kumanda makamlarına lâyık Rus generallerini muharebe meydanlarında tanıtmış ve o makamlarda bulunanlar da harp ede ede pişmişlerdir. Bu usul ile Rus ordusu daha iyi sevk ve idare edilebilecektir.

Hulâsa, Birinciteşrinin ikinci haftası da geçiyor. Kışa pek az bir şey kaldı. Almanların Stalingraddan ümit kestikleri görülüyor. Fakat Don dirseğinden geri çekilmeleri, Kafkasyadaki Alman kuvvetleri için çok tehlikeli olabilir. Bunun için, Don dirseğini bu kış muhafazaya çalışacaklardır. Rusların yapacağı iş te Stalingrad müdafaa ve seyyar yardımcı ordularla müşterek bir taarruz yapmak ve Don dirseğine nüfuz etmeğe gayret etmektir.

Denizaltılarla bir muharebe

(Başı 2 incide) (£)

Alman bahriyesi düşman malzeme gemilerine karşı yaptığı mücadelede geçen hafta yeniden büyük muvaffakiyetler kazanmıştır. Alman gemileri 178.000 tonilâtoluk 31 tane düşman ticaret gemisi batırmışlardır. Alman mayin tarama gemileri ve tarama avizoları 2 İngiliz hızlıbotu batırmışlardır. Bunlardan biri mahmuzlanmak suretile batırılmıştır.

L[illegible] akını

(Başı 1 incide) —

müştür. Bu akın şimdiye kadar yapılan gündüz akınlarının en büyüğü olmuş. Lilde çelik ve lokomotif fabrikası başlıca hedefi teşkil etmiştir. Bu netice'er 1000 tayyareci sorguya çekildikten sonra alınmıştır. Dört uçan kale dönmemiştir. Ancak bunlardan birinin bütün mürettebatı kurtarılmıştır. Uçankaleler bundan evvelki uçuşlarında bir seferde 13, diğer bir seferde de 12 Alman avcısı düşürmüşlerdi.

Amerika ve İngiltere

Memleket dışı haklarından vazgeçiklerini Çine bildirdiler

Londra, 11 (A.A.) — Büyük Britanya ile Birleşik Amerika Çinde yüz senedenberi istifade ettikleri bütün harciez memleket haklarından vazgeçmişlerdir. Çungking hükûmeti bundan haberdar edilmiştir. Bu suretle İngilizlerle Amerikalılar Çinli müttefiklerine karşı hürmetlerini göstermişler ve Atlantik beyannamesinin icaplarına uygun olan yeni ve serbest sistemin kurulmasına yarayacak olanların hazırlanması zamanı geldiğine kanaat getirmişlerdir. Büyük Britanya ile Birleşik Amerikanın bütün imkân ve kaynakları ile Çine yardım edeceklerine şüphe yoktur.

Rusyada yakıt tahdidatı

Moskova, 11 (A.A.) — Sovyet hükûmeti tarafından neşredilen bir tebliğde kömür, petrol gibi yakıtların geçen seneki istihlâke nazaran yüzde 15—15 nisbetinde az istihlâk edilmesi lüzumu bildirilmektedir.

Ruzvelt bir nutuk söyliyebek

Vaşington, 11 (A.A.) — Haber alındığına göre salı günü saat 2 de (Greenvich saati) Ruzvelt dahili ve haricî işler hakkında radyoda beyanatta bulunacaktır.

Amerika - Çin

Ottava, 11 (A.A.) — Kanada Başvekili M. Mackenzie King, dün demeçte bulunarak Kanadanın, İngiltere ile Çin arasında akdetmiş bulunduğu muahedeler gereğince Çinde istifade etmekte olduğu imtiyazlardan vazgeçmeğe hazır olduğunu ve bunun için Çin hükûmetile müzakereye girişeceğini söylemiştir

Uzakşarkta

Çungking, 11 (A.A.) — Bugünkü pazar günü neşredilen Çin tebliği:

Çin kıtalarının merkezî Çinde batı Hopeg'de bir taarruza geçtiklerini bildiriyor. Bu kıtalar, daha sonra bir Japon karşı taarruzuna uğramış ve geri çekilmiştir.

Harpten sonra

Boston, 11 (A.A.) — Dış ticaret millî toplantısında söz alan Haricîye Nezaretinin ticaret siyaseti ve ticaret muahedeleri kısmı şefi Harry Hawkins şunları söylemiştir:

Büyük Britanya, Birleşik Amerika ve diğer memleketler, harbin gailelerine rağmen harpten sonra milletlerin iktısadî münasebetlerine hâkim olacak olan umumî prensipler üzerinde anlaşmağa muvaffak olmuşlardır. 23 Şubat 1942 de imza ettikleri muahede ile Birleşik Amerika ve İngiltere hükûmetleri Çin, Sovyetler Birliği, Belçika, Polonya, Holanda, Yunanistan, Çekoslovakya, Norveç ve Yugoslavya ile Birleşik Amerikanın akdettiği muahedelerle görülen işbirliği hedefinin neden ibaret olduğunu tesbit etmişlerdir. Avustralya ve Yeni Zelânda prensip itibarile bu hususta mutabık kalmışlardır. Milletlerin anlayışlı yardımı sayesinde bu muahedeler beynelmilel ticarette bir dönüm noktasını teşkil edeceklerdir. Bu milletlerin rolü harp zamanlarına nazaran sulh zamanında daha mühim olacaktır.

Kızılorduda siyasi komiserliğin lâğvı

(Başı 1 incide) —

tenin ve mesuliyetin verildiğine dair Stalin tarafından yazılan emri bütün gazeteler ilk sayfalarında neşretmektedirler. Buna dair çıkan kararnamede siyasî komiserlikler sisteminin ipkası kıta kumandanlıklarında güçlükler doğurabileceği kaydedilmektedir. Komiserler askerî şeflerin muavini olacaklar ve hususî kurslar takip ettikten sonra kumanda mevkilerine geçebileceklerdir.

Berline göre

Berlin, 11 (A.A.) — Kızılorduda siyasî komiserlikler teşkilâtında değişiklik yapılacağı hakkında gelen haberler burada alâka uyandırmıştır. Mufassal malûmat alınıncaya kadar bu tedbirin hakiki sebeplerine dair ihtiyatla mütalâa yürütülmektedir. Bazı mahfillere göre, Stalin, komünist partisini ağır askerî bozgunların mes'uliyetinden kurtarmak veya hiç olmazsa bu hususta partiye düşen mesuliyet hissesini azaltmak için bu tedbire başvurmak lüzumunu duymuştur.

Diğer taraftan alınan bir habere göre Kızılorduda yalnız merkezî bir siyasî büro kurulması düşünülmektedir. Söylenildiğine göre Stalin bugünkü askerî durum karşısında buna lüzum hissetmektedir.

Yeni Amerikan malzemesi

Londra, 11 (Radyo) — Büyük bir Amerikan konvoyu İngiliz limanlarından birine vâsıl olmuştur.

Nevyork, 11 (A.A.) — Sıkı bir talim ve terbiye görmek üzere İngiltereye yeniden binlerce Amerikan askeri geldiği haber verilmektedir.

Bingaziye akın

(Başı 1 incide) =

lara hücum etmişlerdir. Dış rıhtıma bağlı bir taştın çok yakınına bir bomba düşmüş ve dokların bulunduğu merkez bölgesindeki binalara ve tesislere en az 15 ağır bomba atılmıştır. Amerikan uçakları, uçaksavar topçusunun şiddetli bir ateşile karşılaşmışlar ise de bu ateş tesirsiz kalmıştır. İki tane Messerchmitt 109 uçağı bu bomba uçakları teşkiline hücum etmişler, fakat hiç bir hasar vermeğe muvaffak olamadan püskürtülmüşlerdir. Amerikan uçaklarının hepsi üslerine salimen dönmüşlerdir.

Şimali Afrikada

Kahire, 11 (A.A.) — Orta şark İngiliz müşterek tebliği:

Karadaki kuvvetlerimize dair dün verilecek hiç bir haber yoktu. 8 . 10 ilkteşrin gecesi Kuka bölgesindeki düşman iniş alanları orta büyüklükte bomba uçaklarımızla deniz tayyarelerinin taarruzuna uğramıştır. Binalara ateş verilmiş ve yerdeki bir çok uçaklara tam isabetler kaydedilmiştir.

Muharebe çevresi üzerindeki faaliyet, av uçaklarımızın mitralyöz ateşine munhasır kalmıştır. Motörlü taşıtlar, tanklar ve çadırlar taarruza hedef olmuş ve düşman kıtalarına kayıplar verdirmiştir.

Malta üzerinde yapılan çıkışlar esnasında düşman en az iki Messerchmitt 109 tayyaresi kaybetmiştir. Bu hareketler neticesinde uçaklarımızdan 3 ü üssüne dönmemiştir.

Malta üstünde

Malta, 11 (A.A.) — Sükûnetle geçen bir geceden sonra cumartesi günü Maltaya beş akın yapıldığı resmî tebliğde kaydedilmektedir. Bu akınlardan dördü pek yüksekten uçan avcılar tarafından yapılan çıkış hareketlerinden ibaretti. Avcılar her defasında Spitfirelerle karşılaşmışlardır.

Bir çok avcıların refakatinde bir kaç bomba tayyaresi tarafından yapılan akın esnasında Malta üzerine gelmeden düşmanın yolu kesilmiştir. Bu bomba tayyareleri bombalarını atarak kaçmışlardır.

Cereyan eden şiddetli muharebelerde Spitfire av tayyareleri bir mihver avcısını tahrip etmişlerdir. Bütün İngiliz avcıları üslerine dönmüştür. Siviller arasında ölü ve yaralılar vardır. Sivillere ait binalar bir miktar hasara uğramıştır.

Danimarka buhranı bitmedi

Stokholm, 11 (A.A.) — Bu sabah erkenden Stokholm'dan alman haberlere göre, Danimarkada buhran henüz zail olmamıştır. Danimarkanın Alman talepleri karşısındaki vaziyetini izah eden Danimarka muhtırasına Almanya henüz cevap vermemiştir.

Öğrenildiğine göre evvelce Danimarkadaki Alman işgal kıtalarının kumandanı olan General Luetge'nin azledilmesine sebep, bu generalin 27 Eylûlde Kopenhag sokaklarının birinde «gönüllüler kıtası» tarafından çıkarılan kanlı hâdiseyi müteakip bu teşkilât âzasından ile kişiyi idam ettirmiş olmasıdır.

Hindistanda

Karaşi, 11 (A.A.) — Sind eyaleti Başvekili Bakşi vazifesinden çekilmiştir. Bu haberi gazetelere bizzat yaver Bakş kısaca şunları söylemiştir:

«Artık Başvekil değilim. Bana bir şey sormayın.»

Bakşi, Hint kongre partisine mensup olmadığı gibi Müslüman azasından da değildir. İktidar mevkiinde bulunduğu müddetçe kongre partisi kesdisine müzaheret etmiştir.

İstifanın sebebine gelince: Bu hususta resmen bir şey bildirmemiş olmakla beraber, buna, başvekilin son günlerde yaptığı bir demeç sebep olsa gerektir.

Almanlar, önlerinde Rus kadın ve çocukularını yürüterek ilerlemek istiyorlar

(Başı 1 incide) «»

ajansının hususî muhabiri bildiriyor:

Tarihin kaydettiği en kanlı muharebelerin yedinci haftasının sonunda Stalingrad savaşının neticesi hakkında hâlâ bir hüküm vermek mümkün değildir. Rusların sayıca çok üstün düşman kuvvetlerine karşı harp ettikleri düşünülecek olursa, bugünkü durum kızılordu için bir zafer sayılabilir. Almanlar Stalingradın şimalindeki işçi mahallelerini müdafaa eden Rus kuvvetlerini ikiye ayırmağa henüz muvaffak olamamış bulunmakla beraber burada vaziyet gittikçe fenalaşmaktadır.

Diğer taraftan Volga üzerindeki nakliyat büyük bir saha dahilinde devamlı bir surette topçu ateşine maruz bulunmaktadır. Buna rağmen çeşitli gemiler âdeta mekik dokuyarak münakalâtı temine devam ediyor.

Kafkasyada Almanlar geçen hafta ilerlemeğe muvaffak olmuşlardır. Fakat Grozni petrol kuyuları henüz Alman tehdidi altına girmiş değildir.

Novorosiskte Almanlar Karadenize inmek için son bir kaç gün zarfında büyük gayretler sarfetmişlerdir. Alman komutanlığı Kerç yarım adasından beri tarafa kıtalar getirmeğe devam etmektedir.

Diğer taraftan Sinyavinc kesiminde Stalingrad etrafında cereyan eden muharebeler Almanlara pahalıya mal olmuştur. Burada Ruslar Almanların Kırımdan naklettikleri kuvvetleri şiddetli hücumlarına karşı koymaktadırlar. Bu kuvvetler daha evvel Stalingrad cephesine sevkedilmiştir.

Knoks, Vaşingtona döndü

Vaşington, 11 (A.A.) — Bahriye Nazırı Knoks. Brezilyaya yaptığı turneden Vaşingtona dönmüştür.

Bugün MELEK sinemasında

Senenin ilk süper filmi... Teknikolor

HAVANADA BAYRAM

Nefis ve zevkli bir mevzu... Gözleri kamaştıran sahneler... Yeni dans ve şarkılar... En meşhur orkestralar

BAŞ ROLLERDE:

ALİCE FAYE - CARMEN MİRANDA

JOHN PAYNE - CESAR ROMEO

Ayrıca Renkli Miki Maus.

Bugün matinelerden itibaren

İPEK Sinemasında

Kahkaha... Zevk, Neşe haftası başlıyor

TÜRKÇE SÖZLÜ

LOREL - HARDİ

DENİZCİ

Dayanılmaz derecede gülünç ve kahkahalı sahneler

Ayrıca: Renkli Manzara ve Miki Maus.

Bütün milletlere geniş hüriyetler

(Başı 1 incide) (..)

memleketler, modern zamanlarda görülmemiş derecede fakirleşmiş olacaktır. Bu memleketler, yeniden kendi ihtiyaçlarını kendi başlarına karşılayabilecekleri güne kadar yardım görecekler ve bu günün de mümkün olduğu kadar çabuk gelmesi lâzımdır. Bu yardımlar, en zaruri ihtiyaçları önleyecek eşyaya ait olduğu kadar, endüstri için lüzumlu ham maddelerin muazzam miktarlarda hariçten gönderilmesini de icap ettirecektir.

Milletlerarası tediyeler

Beynelmilel tediyeler, yalnız ticaret eşyası ve yapılan iş karşılığı şeklinde ödenebilecektir. Birleşik milletler, müşterek gayretlerini, istihsali arttırmak, her nevi eşyanın mübadele ve istihlâkini temin ve iş meselesini halletmek yo'unda sarfettiği karşılıklı vaid ve taahhüt etmişlerdir. Bundan başka, biz ve diğer birleşik milletler, anlaşmazlıkları geri bırakarak ve tarifelerin meydana getirdiği sun'i duvarları asgariye irca ederek, beynelmilel ticaret meselesini halletmeğe, keza karşılıklı söz verdik. Birleşik milletlerin karşılıklı olarak verdikleri sözler ve taahhütler, kudret ve tedhiş ile idare [illegible]ek çarelerini arayan kuvveti yok ettikten sonra, harp esnasında olduğu kadar, harpten sonra da dünyanın gelecekteki refahı için harfi harfine yerine getirilecektir. Biz, birleşik milletler, harp sonrası için kendimize borç olarak tayin ettiğimiz vazifeyi iyi bir neticeye ulaştırmak maksadile dürüst bir birlikle daima ileriye götüreceğiz. O zaman insanlığın erişebileceği maddî refah için bir hudut olmıyacaktır. Bununla beraber bize yapılacak büyük ve muazzam bir vazife kalıyor. Bu da, elimizin altında bulunan büyük siyasî kuvvetlerin müşterek dâva uğrunda serbestçe işleyebilmesi için, hulûsla ve samimî bir gayretle milletler arasındaki iş beraberliği münasebetlerini yeniden düğümlemektir.

Birleşik Amerikanın Durumu

Birleşik Amerika milleti, tarihin en şaşırtıcı devresini geçirdiği gibi, millî hayatında da geniş ölçüde değişiklikler meydana ge'miştir. Birleşik Amerika bugün, insanlığın şimdiye kadar acılığı altında bu kadar inlememiş olduğu en büyük bir savaşa girişmiş bulunuyor ve en vahim tehlikeleri de önlemek zorunda kalmıştır.

Buna rağmen Pearl Harbour taarruzundanberi muharebeye göz atacak olursak, Birleşik Amerika milletinin muhteşem bir hamle ile tam bir vahdet haline girdiği bu andan itibaren, Amerikalı olmaktan gurur duyabiliriz. Bu harbin kendine mahsus mahiyeti, bizi dünyanın dört köşesine kuvvetlerimizi göndermeğe mecbur ediyor. Milletimizin hiçbir zaman ihtiyaç göstermediği en büyük orduyu teşkil etmek üzereyiz ve hepimiz de, ne mükemmel vasıtalarla bu başarıya erişildiğini pek iyi biliyoruz. Her geçen gün, deniz kuvvetlerimizin hakkını teslim ettirmekte ve Amerikan milletinin filomuza verdiği kıymetin ne kadar haklı olduğunu isbat etmektedir. İstihsal işlerimize gelince; Reis Roosevelt tarafından geçen kış mevsiminde zikredilen rakamlara yalnız erişilmekle kalınmıyacak, bunlar mutlaka geçilecektir.

Amerika istihsali

İstihsalimiz tahayyül edildiğinden çok fazla olacaktır. Bu anda, hava, deniz ve kara ordularımız Atlantikte, Pasifikte, Asyanın muhtelif yerlerinde, Akdenizde ve Ortaşarkta müttefik'erle birlikte çalışmaktadır. Her geçen saat, kuvvetlerimizi arttırmakta ve sayısını gittikçe daha tesirli surette fazlalaştırmaktadır.

Demokrasilerin harbe girmek ve hazırlanmak için çok zaman geçirdikleri ihtimali vardır, fakat bizimki gibi, kadın ve erkeği hür ve serbest olan ve yalnız hürriyeti korumak gayesile harbe giren bir demokrasi, kendisinin, diktatörler tarafından esir derekesine indirilmiş alaylara üstün olduğunu göstermek vazifesinde kusur etmiyecektir. Biz, kendi istiklâlimiz, barışsever ve dürüst bir dünyada yaşamak hakkımız uğrunda çarpışıyoruz.

Tecrübenin sonu ve sulh

Bu devâsâ tecrübenin sonu benim için hiçbir şüphe götürmez. Bu harbin devam müddeti ne kadar uzun ve aşılması gerekli güçlükler ne kadar geniş olursa olsun, son zafer Birleşik milletler tarafından kazanılmadıkça Birleşik Amerika milletinin silâhını elinden bırakmıyacağını çok iyi biliyorum. Zaferimizin, birleşik milletlerin vahdet ve iş beraberliği sayesinde meydana geleceği şimdi açık bir hakikat halini almıştır. Ayni zamanda, iş sahaları açan ve refah getiren uzun bir barış devresinin ancak bu siyasetin devamile tahakkuk ettirilebileceğine de kanaim. Çünkü, hür milletleri zafere ulaştırabilecek olan vahdet, sulhü temin için de devam ettirilmek zorundadır. Milletler muharebesi olan bu harp, milletler sulhü halini alacak bulunan bir barışla takip edilmelidir. Son hedefimiz, bütün milletlere geniş hürriyetler temin eden vaadin, hakiki mefhum ve mânasını bulmuş olmasıdır.

Harp gayreti ve zaferden ibaret olan hedefimiz, vakti gelince, dünyanın hep beraber teşkilâtlandırılması hamlesile kıymetini kaybetmemelidir. Şimdiden sulhe hazırlanmalıyız, çünkü o zaman vazifemiz daha kolaylaşmış olacaktır.»

Amerikalılar Şimalî Afrikada

Cenevre, 11 (A.A.) — «The Americaine» mecmuasında Şimali Afrika cephesinde cereyan eden meselelerden kumandan sıfatile edindiği tecrübelerden bahseden âyandan Henry Cabbot Lodge, Birleşik Amerika hükûmetinin Şimali Afrika muharebe meydanlarını ziyaret edeceği günü takdis edeceğini yazmaktadır. Çünkü hükûmet o zaman memleketi tehdit eden ölüm tehlikesini anlayacaktır. Bu takdirde hiç olmazsa Birleşik Amerikanın yenilmezliğine dair kolayca hasıl olmuş olan kanaat kendiliğinden ortadan kaybolacaktır.

Lodge'nin de iştirakile Afrikada çarpışmış olan müfrezeler mihver kıtaları tarafından ciddî bir mağlûbiyete uğratılmıştır.

Lodge diyor ki:

Şimali Afrika cephesinde çarpışan Amerikalılar, müttefik kıtalarını ve bilhassa İngilizleri İskenderiye kapılarına kadar süren Alman ileri hareketini görmüşlerdir. Alman askerî makinesinin ne kadar büyük bir isabetle idare edildiğini ve bu makinenin ne kadar mahir ellerde bulunduğunu görmek insanı cidden hayrette bırakıyor.

Lodge'nin Afrikada edindiği tecrübeler, kendisine Birleşik Amerika, İngiltere ve diğer müttefikler için harbi kaybetmek ihtimalinin mevcut olduğu kanaatini vermiştir. Bu sebeple mütemadiyen Amerikan silâhlarının kıymetinden bahseden Amerikalıların mevcudiyeti bir tehlike teşkil etmektedir. Şimali Almanyada çöl harbi için Alman askerlerine verilen techizatın ne kadar mükemmel olduğunu görmemek için insan kör olmalıdır.

Yugoslav çetelerinin muvaffakıyeti

Moskova, 1 1(A.A.) — Kokara dağı bölgesinde sen cereyan eden savaşlar esnasında Yugoslav çeteleri 200 Italyan öldürmüşler, 6 mitralyöz 115 tüfek, 10.000 fişek müsadere etmişlerdir. Bu haber, Sovyet haberler bülteninde intişar etmiştir.

Pasifikte

Melbourne, 11 (A.A.) — Cenup - batı Pasifik bölgesindeki müttefik kuvvetler umumî karargâhının tebliği:

Owen Stanley bölgesinde düşmanla kıtalarımız arasında yeni bir temas olmamıştır. Bu bölgede hava yağmurludur.

Rabaul'de müttefik bomba uçakları dün gece arka arkaya ikinci gece olmak üzere düşmanın ikmal üslerine hücum etmişlerdir. Rabaul limanında bulunan düşman gemilerinden biri alevler içinde yanar bir halde bırakılmıştır.

Yeni Ginede Japon kıtaları ile her hangi bir temas olmamıştır. Müttefik bomba uçakları Kokoda yolunu bombalamışlardır. Bilindiği gibi Japonlar ilk hamlede bu yol boyunca ilerlemeğe muvaffak olmuşlardır.

Melbourne, 11 (A.A.) — Cenup Pasifikteki müttefik umumî karargâhının tebliği:

General Mac Arthur Yeni Ginedeki muharebe bölgelerini teftiş etmiştir. Kendisine Avustralya kuvvetleri başkumandanı General Blamey refakat etmekte idi. Mac Arthur gördüklerinden memnun olduğunu söylemiştir.

Amerikanın Sovyetler sefiri

Kuibişef, 11 (A.A.) — Birleşik Amerikanın Sovyetler sefiri Stanley, dün tayyare ile Kuibişefden Amerikaya hareket etmiştir.

Tahran, 11 (A.A.) — Sefaret kara ve deniz ataşelerile birlikte Vaşingtona giden Birleşik Amerikanın Moskova sefiri Tahrana gelmiştir. Kendisile konuşan Reuter Ajansının bir mümessiline sefir bu seyahatin Stalinin beyanatı ile doğrudan doğruya alâkalı olmadığını söylemiştir.

Danimarkalı gönüllüler

Berne, 11 (Radyo) — Verilen bir habere göre Danimarkalı gönüllüler aym 13 ünde şark cephesine hareket edeceklerdir.

SİYASİ İCMAL

Bir tecrübenin neticesi

Fransada Lille şehri üzerine Amerikan ve İngiliz tayyareleri tarafından yapılan ve «bu harpte gündüz hava akınlarının en şiddetlisi» diye vasıflandırılan büyük taarruz hakkında Londra radyosu dikkate değer malûmat ve tafsilât vermiştir.

Bu akına Amerika havacıları tarafından idare edilen 100 bombardıman ve İngiliz havacıları tarafından idare edilen 500 av uçağı iştirak etmiştir. 100 bombardıman tayyaresinde 1000 Amerikalı havacı vazife almıştır. Bombardıman tayyarelerinden ancak otuz kadarı «Uçankale», diğerleri ise «Liberatör» tipindedir. Uçankaleler beş, Liberatörler altı ton bomba taşımaktadırlar. Bombardıman tayyarelerinin her birinde 13 mitralyöz ve bir top bulunmaktadır.

Alman av uçaklarile tutuşulan muharebelerde 105 tayyare kat'i veya muhtemel olarak tahrip edilmiş veyahut da hasara uğratılmıştır. Üstünde durulmağa değer nokta bu [illegible] Alman uçağından yalnız beşinin 500 İngiliz av tayyaresi tarafından düşürülmüş, diğer yüz tanesinin ise tamamile bombardıman tayyareleri tarafından tahrip edilmiş olmasıdır. Esasen Lille taarruzu hususi bir maksatla ve bir tecrübe mahiyetinde yapıldığı için İngiliz avcıları muharebelere pek az iştirak ederek işin yükünü bombardıman uçaklarına bırakmışlardır. Yukarıda da söylediğimiz gibi bomba tayyareleri kendi vasıtalarile 100 düşman uçağını tahrip etmiş veya hasara uğratmış, buna mukabil ancak dört kayıp vermiştir.

Lille taarruzunda hususi maksat ve tecrübe şudur: Av uçakları Almanyanın uzak şehirlerine kadar bombardıman tayyarelerine refakat edememektedirler. Uçankale ve Liberatör tipi bombardıman uçakları gündüz ve yalnız olarak gönderilirse bunlar düşman avcılarına karşı kendilerini müdafaa edebilirler mi? İşte bunun içindir ki Lille akınında 500 İngiliz avcısı muharebelere hemen hemen seyirci kalmış ve yapılan tecrübe iyi bir netice vermiştir.

Bu tecrübeden sonra Almanya şehirlerine gündüz hücumlarının sıklaşması ve artması beklenebilir.

Sa - ip

Esirlere zincir vurma modası

(Başı 1 incide) //

siz bir makam şöyle bir emir vermiştir: «Evrakı imha etmelerine meydan vermemek için imkân olursa harp sahnesinde bunların elleri bağlanacaktır.» Yapılan şikâyet üzerine böyle bir emir verilmişse geri alınacağı, çünkü bundan bütün harp esirlerinin elleri[illegible] bağlanacağı mânası çıkabileceği bildirilmiştir. Bu suretle verilen emir cerhedilmiştir.

Manş adalarından Serte yapılan akında 5 Alman esir alınmıştır. Bunların kolları bağlanmıştır. Gemilere dönmek için Alman işgali altındaki kışla önünden geçmek lâzım geldiğinden bu tedbir alınmıştır. Buna rağmen Alman esirlerden ödü kaçmağa kalkıştığından bunlar öldürülmüştür.

Cenevre anlaşmasında esirlerin bağlanıp bağlanmıyacağı hakkında bir kayıt yoktur. Mukavele sadece insanî muamele emrediyor. İnsanî muamele nedir? Bu, vaziyete göre değişir. Emniyete alınmış esirlerle muharebe sahnesinde esir edilenler arasında fark vardır. Alman hükûmeti muharebe sahnesinden uzaktaki esirlerin kollarının bağlanmasını emretmiştir ki bu yasak edilmiştir.

Kafkasyada bir Rus grupu

(Başı 1 incide) (//)

kıt'aları yeni bazı geçitler zaptetmişlerdir. Bu geçitler ehemmiyetli vadilere hâkimdir. Bu bölgede hareket hâlâ bulunan Alman kuvvetleri mükemmel surette tahkim edilmiş baraj mevzilerini hücumla zaptetmişler ve birçok tepeleri düşman kıtalarından temizlemişlerdir. Filhakika buradaki düşman kıtaları dağlarda müdafaaya elverişli yüzlerce tabii mevziin hiçbirini çetin bir mukavemet göstermeden terketmektedir. Alman dağ avcıları bu muharebe bölgesinin hususiyetlerine, gün geçtikçe, daha iyi bir şekilde intibak etmektedirler.

Bir uçak kazası

Laliena, 11 (A.A.) — Cebelitarıktan gelen haberlere göre, buradan Londraya gitmekte olan üç motörlü bir İngiliz tayyaresi Portekiz kara sularında denize düşmüştür. Tayyarede birçok posta paketleri bulunmakta idi. Bu paketler ve tayyarenin içinde bulunan beş kişi hakkında hiçbir haber alınamamıştır.

SAÇLARINIZI KURTARINIZ

Hasan Saç Sabuniyle saçlarınızı yıkayınız. Hasan Odekinin ile saçlarınızı tarayınız. Kepekten ve dökülmekten kurtulan saçlarınız uzar ve saç hastalıklarından ve mikroplardan âzade kalırsınız.

Futbol maçları

Lig karşılaşmaları

G. Saray, Taksimi; Beşiktaş, Kasımpaşayı; Vefa, D. Paşayı; Ist. Spor, Süleymaniyeyi yendi

Lig maçlarına havanın yağmurlu olmasına rağmen dün Fenerbahçe ve Şeref stadlarında devam edilmiştir. Az bir seyirci önünde yapılan bu karşılaşmalar çok heyecansız olmuş ve başta giden kulüplerin çok sayılı galebelerile kapanmıştır. Maçların tafsilâtını sırasile bildiriyoruz:

Galatasaray - Taksim

Fenerbahçe stadında yegâne birinci küme maçı, Galatasaray ile Taksim arasında yapılmıştır. Hakem Samihin idaresinde oynanan bu maça, Galatasaraylılar şöyle çıkmışlardır:

Osman — Faruk, Salim — Kemal, Mahmut, Musa — Hikmet, Mustafa, Cemil, Gündüz, Muzaffer.

Çoktanberi maça susamış bulunan Galatasaraylılar oyuna büyük bir hızla başlamışlar ve üstüste yaptıkları sayılarla birinci devreyi 5—0 bitirmişlerdir.

İkinci devre, takımlar arasında müsavat olmadığından çok zevksiz geçmiş ve 3 gol daha yapan Galatasaraylılar maçı 8—0 kazanmışlardır.

İstanbulspor - Süleymaniye

Şeref Stadında günün ilk maçı İstanbulspor ile Süleymaniye arasında yapılmıştır. Şazi Tezcanın idare ettiği bu maçın ilk devresini 3—1 galip bitiren İstanbulsporlular, ikinci devrede de 3 sayı yaparak maçtan 6—1 galip ayrılmışlardır.

Vefa - Davutpaşa

Şeref stadında günün ikinci maçı Vefa ile Davutpaşa arasında yapılmıştır. Hakem Necdet Gezenin idaresinde oynanan bu maç zaman, zaman çok sıkı olmuş ve birinci devreyi Vefalılar çok üstün bir oyunla 5—0 galip bitirmişlerdir. İkinci devrede Davutpaşalılar açılmışlar, Vefanın bir sayısına üç sayı ile mukabele ederek 3—6 mağlûp olmuşlardır.

Beşiktaş - Kasımpaşa

Günün son maçı Beşiktaş ile Kasımpaşa arasında yapılmıştır. Hakem Saminin idare ettiği bu maça Beşiktaşlılar şu kadro ile çıkmışlardı:

Mehmet Ali — Hüsnü, Hristo — Hüseyin, Ömer, Çaçi — Şükrü, Hakkı, İbrahim, Şeref, Yani.

Oyun başlamasile beraber Kasımpaşa kalesine kolaylıkla inen Beşiktaşlılar ümidin fevkinde bir müdafaa ile karşılaşmışlardır. Kasımpaşalılar çok güzel bir tabiye ile kalelerini müdafaa ediyor ve Beşiktaş hücumları semere vermiyordu. Bu hal, tam 42 dakika sürmüş ve oyun Kasımpaşa kalesi önünde cereyan ettiği halde bir türlü Beşiktaşın meşhurları gol yapamamışlardır. Kasımpaşanın yorgunluğundan istifade eden Siyah Beyazlılar nihayet 43 üncü dakikada sıkı bir şütle birinci ve 1 dakika sonra da Hüseyin, ikinci sayıları çıkarmışlar ve devre 2 — 0 Beşiktaşın lehine kapanmıştır.

İkinci devrede Beşiktaş sayı adedini arttırmak için çok çalışmış ve bunda muvaffak olarak 6 gol daha yapmıştır. Ve oyun bu suretle 8—0 Beşiktaşın galibiyetile bitmiştir.

İkinci küme maçları

Dün Fener ve Şeref stadlarında yapılan ikinci küme maçlarında Anadoluhisar — Hilâli 4—0, Doğu—Halici 4 — 2, Beyoğlu — Ramiyi 7 — 0, Eyüp — İstiklâli hükmen mağlûp etmişlerdir.

Ankara at yarışları

Ankara, 11 (Vatan) — Ankara at yarışlarının üçüncüsü yapıldı.

BİRİNCİ KOŞU:

Birinci Ren, ikinci Vidi, müddet 1,7.

İKİNCİ KOŞU:

Birinci Davalaciro, ikinci Dandi, üçüncü Gonca.

Müddet 1.44. Davalacironun ganyanı 430, plâsesi 145, Dandinin plâsesi 145 kuruş.

ÜÇÜNCÜ KOŞU:

Birinci Sansa, ikinci Bahadır, müddet 1.25, Sansanın ganyanı 155 kuruştur.

DÖRDÜNCÜ KOŞU:

Birinci Bozkurt, ikinci Tarzan, üçüncü Ceylântek. Müddet 1,54. Bozkurt ganyanı 425, plâsesi 140 kuruş. Tarzanın plâsesi 125, Ceylântekin plâsesi 150 kuruş. Davalaciro — Bozkurt çifte bahsi 13 lira 60 kuruş.

BEŞİNCİ KOŞU:

Birinci Karabiber, ikinci Komisarj, üçüncü Heybeli. Müddet 2.23. Karabiber ganyanı 255 kuruş verdi.

Eskrim müsabakaları

Bayramın 3 üncü günü saat 4 te Dağcılık Tenis ve Eskrim klübünde mevsimin ilk eskrim seçme müsabakalarının finalleri yapılacaktır.

F. Bahçe, Mersinde

Mersin, 11 (A.A.) — Fenerbahçe Futbol ve atletizm takımları dün akşam Mersine gelmişler ve Mersinliler tarafından karşılanmışlardır. Fenerbahçeliler bugün İdman Yurdu lokalini ve stadı gezmişlerdir. Öğle yemeğini Torospalasta yiyen misafir sporcular, Nümune ve İçme fidanlıklarını gezmişlerdir.

Saat 18 de Atatürk anıtına çelenk konulacak ve ilk maç yarın Fenerbahçe ile Deniz Harp okulu takımı arasında yapılacaktır.

Karmanyolaya uğrıyan eczacı

Yenişehirde eczacılık eden Kirkor, Kasımpaşadan evine giderken önüne çıkan üç meçhul şahıs tarafından adamakıllı dövüldükten sonra, saatile para cüzdanı çalınmıştır.

Zabıta yaptığı tahkikat neticesinde Kadri, Hurşit, Cafer isminde üç karmanyolacıyı yakalamıştır.

ŞEKERCİ

H. MUSTAFA ve MAHDUMU

Sayın müşterilerinin bayramını kutlar

Saç bakımı güzelliğin en birinci şartıdır.

PETROL NİZAM

Her eczanede satılır.

Radyo

BUGÜNKÜ PROGRAM

SABAH

7.30 Program ve saat âyarı; 7.32 Vücudümüzü çalıştıralım; 7.40 Ajans haberleri; 7.55 - 8.30 Radyo salon orkestrası.

ÖĞLE

12.30 Program ve saat âyarı; 12.33 Karışık program (Pl.); 12.45 Ajans haberleri; 13.00 - 13.30 Karışık şarkılar.

AKŞAM

18.00 Program ve saat âyarı; 18.03 Fasıl heyeti; 18.45 Radyo dans orkestrası; 19.30 Saat âyarı ve ajans haberleri; 19.45 Serbest 10 dakika; 19.55 Karışık makamlardan şarkılar; 20.15 Radyo gazetesi; 20.45 Bir halk türküsü öğreniyoruz; 21.00 Günün meseleleri; 21.15 Romanslar (Pl.); 21.30 Konuşma; 21.45 Radyo senfoni orkestrası; 22.30 Saat âyarı, ajans haberleri ve borsalar; 22.45 - 22.50 Yarınki program ve kapanış.

BULMACA

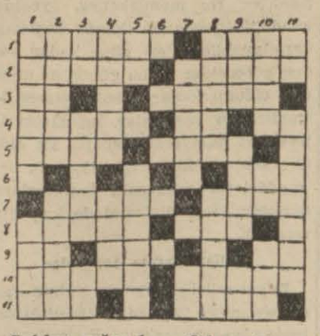

Soldan sağa: 1 — Odacı; Serendib'in ilk ziyaretçisi. 2 — Nebat suyu; Hıristiyan. 3 — Yüz; Genel. 4 — Bir dil; Sanat; Sıfat eki. 5 — Küçük fidan; Acı. 6 — Bir ad. 7 — Etek; Üzüm. 8 — Korku hercümerci; Bayağı. 9 — Şikâr; Sarp; Hicap. 10 — Bir erkek adı; İlgi. 11 — Dört halifeden biri; Bir saç ve tırnak boyası.

Yukarıdan aşağıya: 1 — Batıl hikâye; Alışveriş vasıtası. 2 — Eski bir millet; Bir musiki aleti. 3 — Zarf edatı; Bir erkek adı; Tersi: fiil. 4 — Bir kadın adı; İç uzuvlerimizden biri. 5 — Bir hayvanın feryadı; Kendi kendine işleyen alet. 7 — Uzatma; Bir renk. 8 — Eski bir millet; Meşhur bir pehlivan. 9 — Zaman; Engel; Zamanın kısımlarından. 10 — Bir makam; İlenin kısası; Bir unvan. 11 — Bir nota; Kıymetsizlik ifade eden para.

HALLİ

Soldan sağa: 1 — Aki (ika); Ekleme. 2 — Seza; Bağa. 3 — İkaz eylemek. 4 — Azıtma; Ama. 5 — Krali; El. 6 — Aba; Akay; Na (an). 7 — Re mi fa; İk (ki). 8 — Tna (ant); Ambar. 9 — Sa (as); Üdeba. 10 — Peynir; Amin. 11 — Uzatma; Mâna.

Yukarıdan aşağıya: 1 — Asi; Kartopu. 2 — Kekâ; Ben; Ez. 3 — İzaz; Amasya. 4 — Azık; Ant. 5 — Etrafa; İm (mi). 6 — Kaymakam; Ra. 7 — Lala; Bü (Ibül). 8 — Ebe; İyi adam. 9 — Mama; Krema. 10 — Egemen; Bin. 11 — Akala; Dâna.

VATAN GAZETESİ

İLÂN FİYATLARI	Kuruş
Başlık	750
1 inci sayfa	500
2 nci »	400
3 üncü »	150
4 üncü »	50

Beyoğlunda

Ses Sineması Pasajında

Splândit - Lâlâ

Kafe - Restoranı

Bu akşam açılıyor.

Öğle yemeği — Dine Konser — Aperetif — Çay — Pasta

En mükemmel ORKESTRA

Saat 21 de Monmarter'de Dans

GREGOR un iştirakile

SEVINÇ ve **NEŞ'E**

Lokanta bütün gün açıktır.

Istanbul Belediyesi

ŞEHİR TİYATROLARI

BU AKŞAM

Saat 20,30 da

DRAM KISMI

KIŞ MASALI

Yazan: W. Shakespeare

Türkçesi: Mefharet Ersin

KOMEDİ KISMI

YALANCI

Yazan: Carlo Goldoni

Türkçesi: S. Moray

Cumartesi ve pazar günleri 15,30 da matine

Her çarşamba saat 14 de çocuk tiyatrosu

İstanbul Nafıa Müdürlüğünden

22/10/942 Perşembe günü saat 15 de Istanbulda Nafıa Müdürlüğü eksiltme komisyonu odasında (975) lira keşif bedelli Çamlıca Kız Lisesi tâmiratı açık eksiltmeye konulmuştur.

Mukavele, eksiltme, baymdırlık işleri genel, hususî ve fennî şartnameleri, proje keşif hulâsasiyle buna müteferri diğer evrak dairesinde görülecektir.

Muvakkat teminat (73) lira (13) kuruştur.

Isteklilerin en az bir teahhütte (500) liralık bu işe benzer iş yaptığına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden Istanbul Vilâyetine müracaatla eksiltme tarihinden tatil günleri hariç 3 gün evvel alınmış ehliyet ve 942 yılına ait Ticaret Odası vesikaları ile gelmeleri. (319)

Kapalı zarf ilânı

Akyazı Kereste Fabrikası Müdürlüğünden

Akyazı Askerî kereste fabrikası Keremali ormanından Kuzuluk köyü civarındaki fabrikasına beş yüz altı metre küp meşe kütüğü ve bunlardan yapılmış kalas ve parmakların nakliyatını kapalı zarfla eksiltmeye koymuştur.

1 — 19 Teşrinievvel 942 tarihine müsadif pazartesi günü saat on dörtte Adapazarında park karşısında fabrikanın yollama dairesinde eksiltmesi yapılacaktır.

2 — Beher metre mikâbının muhammen nakil ücreti otuz üç lira ve muvakkat teminatı bin iki yüz elli üç liradır.

3 — Eksiltmeye girebilmek için Ticaret odalarında kayıtlı bulunduklarına dair 1942 tarihli vesika ibraz etmek şarttır.

4 — Isteklilerin muayyen günde saat on dörde kadar kapalı zarflarını komisyona vermeleri ve şartnamesini görmek isteyenlerin fabrika müdürlüğüne müracaatları (384)

POKER

TRAŞ BIÇAKLARI

Cildi tahriş etmez, cildi yumuşatır.

Her yerde

POKER

Traş bıçaklarını arayınız

No. 15276 — 2/10/942 D:

Beyoğlu 5 nci Noterliğine

Atatürk bulvarının açılması için istimlâk edilmekte olan yerlerden Unkapanında eski Hoca Teberrük yeni Hacı Kadın mahallesinin, eski Kırkçeşme yeni M. Kemal paşa sokağında belediyenin 29 ncu adasında 314 harita eski 8 yeni 222 kapı No.lu arsanın tamamına 3710 No.lu kanuna tevfikan müteşekkil takdiri kıymet komisyonunca takdir olunup Daimî Encümence tasdik edilmiş bulunan 1412 lira 20 kuruş kıymet bu yerin tapu kaydına göre 2/12 hisse sahibi Müzeyyen'e tebliğ edilmek istenilmiş ise de 10/9/942 tarih ve 13809 yevmiye sayılı tebliğ ilmühaberindeki posta memurunuzun meşruhatından mezkûr şahsın gösterilen adreste bulunmadığı ve yapılan tahkikattan da ikametgâhlarının tesbit edilmediği anlaşılmıştır.

Keyfiyetin tebligat makamına kaim olmak üzere kanunun 10 ncu maddesi gereğince iki yevmî gazetede neşri ile ilânı muhtevi gazetelerden ikişer nüshanın gönderilmesini rica ederim.

Ist. Vali ve B. Reisi N.
Istimlâk Müdürü
Ali Yaver Mazal
Imza: A. Mazal

Işbu ilânname talep veçhile neşir ve ilân edilmek üzere Vatan gazetesine tebliğ olunur.

Beyoğlu Beşinci Noteri
Senih Yaşmut
(526) **Resmi mühür ve imza**

No. 15275 — 28/9/942 D: 309

Beyoğlu Beşinci Noterliğine

Boğaziçinde Rumelihisarında eski Ali Pertek yeni Rumelihisarı mahallesinde eski Hisar yeni Refik bey caddesinde 59 - 61 - 63 eski 97 - 99 - 101 yeni 97 - 99 en yeni kapı No.lu dükkânlı ev Bebek - Istinye yolu istikametinde kaldığından istimlâke tâbi tutulmuş ve 3710 No.lu belediyeler istimlâk kanununa tevfikan müteşekkil takdiri kıymet komisyonunca takdir olunan 3081 lira 15 kuruş bedeli üzerinden ekser hisselerinin teferrüğü icra edilmiştir. Ve tapudan alınan kaydında bu yerin 10/240 hissesinin Necibe binti Nuğman uhdesinde bulunduğu anlaşılarak keyfiyetin usulü dairesinde kendisine tebliğ edilmek üzere tanzim edilen ihbarnamesi noterliğinize gönderilmiş ise de 13373 No.nuza kaydolunan bu ihbarname üzerine verilen meşruhattan mumaileyhanın bu adreste bulunmadığı gibi ikametgâh adresinin de tayin edilemiyerek meçhul kaldığı bildirilmiş olmakla kanunî müddeti zarfında takrir vermek üzere müracaat olunmadığı veya tezyid talebile mahkemeye müracaat olunmadığı takdirde 3710 No.lu kanunun 18 inci maddesinin tatbik olunacağının mezkûr kanunun 10 ncu maddesine müsteniden tebliğ makamına kaim olmak üzere iki yevmî gazete ile ilânını ve ilânı muhtevi gazetelerden birer nüshasının gönderilmesini rica ederim.

Ist. Vali ve B. Reisi N.
Istimlâk Müdürü
Ali Yaver Mazal
Imza: A. Mazal

Işbu ilânname talep veçhile neşir ve ilân edilmek üzere Vatan gazetesine tebliğ olunur.

Beyoğlu Beşinci Noteri
Senih Yaşmut
(527) **Resmi mühür ve imza**

No. 15277 — 2/10/942 D: 1916

Beyoğlu Beşinci Noterliğine

Atatürk Bulvarının açılması için istimlâk edilmekte olan yerlerden Unkapanında eski Venik Şücaettin, yeni Hacı Kadın mahallesinin eski Kırkçeşme yeni Mustafa Kemal Paşa sokağında Belediyenin 29/1 adasında 315 harita ve eski 6-6 Mü. yeni 218 kapı No.lu arsanın tamamına 3710 No.lu kanuna tevfikan müteşekkil takdiri kıymet komisyonunca takdir olunup Daimî Encümence tastik edilmiş bulunan 443 lira bu yerin tapu kaydına göre 1/2 hisse sahibi Mehmet Emin ile 2/24 hisse sahibi Müzeyyen'e tebliğ edilmek istenmiş ise de 10/9/942 tarih ve 13808 yevmiye sayılı tebliğ ilmühaberindeki posta memurumuzun meşruhatından mezkûr şahısların gösterilen adreste bulunmadıkları ve yapılan tahkikattan da ikametgâhlarının tesbit edilemediği anlaşılmıştır. Keyfiyetin tebligat makamına kaim olmak üzere kanunun 10 uncu maddesi gereğince iki yevmî gazetede neşri ile ilânı muhtevi gazetelerden ikişer nüshasının gönderilmesini rica ederim.

Ist. Vali ve B. Reisi Namına
Istimlâk Müdürü
Ali Yaver Mazal
Imza: A. Mazal

Işbu ilânname talep veçhile neşir ve ilân edilmek üzere Vatan gazetesine tebliğ olunur.

Beyoğlu Beşinci Noteri
Senih Yaşmut
(525) **Resmi mühür ve imza**

SEFALİN

Nezle-Grip-Baş-Diş

Ve Bütün Ağrıları Derhal Keser. Her Eczaneden Arayınız.

Istanbul Gümrük Muhafaza Deniz Mıntaka Komutanlığından:

Iki liman motörü makinisti ile bir deniz şoförü müsabaka ile alınacaktır. Taliplerin 20/10/942 gününe kadar gerekli belgeleri ile Hasköydeki Komutanlığa müracaatları. (280)

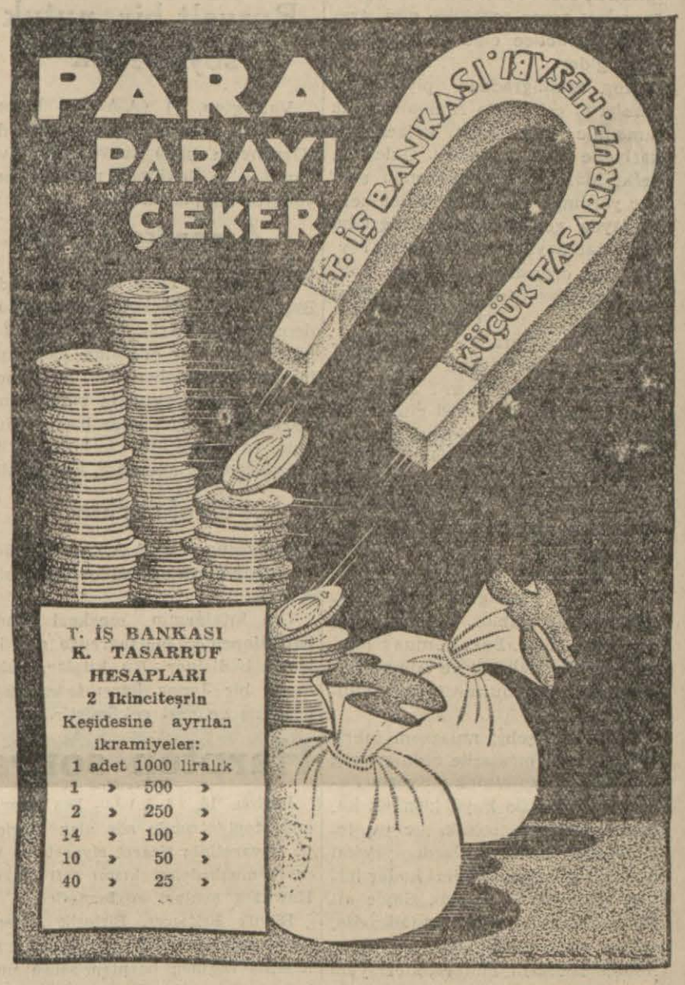

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden

I — Idaremiz ihtiyacı için nümunesi mucibince (450) kilo fıçı sazı pazarlıkla satın alınacaktır.

II — Pazarlık 20/10/942 tarihine rastlayan Salı günü saat 9.30 da Kabataşta levazım şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

III — Nümune her gün sözü geçen şubede görülebilir.

IV — Isteklilerin pazarlık için tayin edilen gün ve saatte % 15 güvenme paralarile birlikte adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. (521)

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ

ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi: 1888. — Sermayesi: 100.000.000 Türk lirası

Şube ve ajans adedi: 265.

Ziraî ve ticarî her nevibanka muameleleri.

Para biriktirenlere 28,000 lira ikramiye veriyor

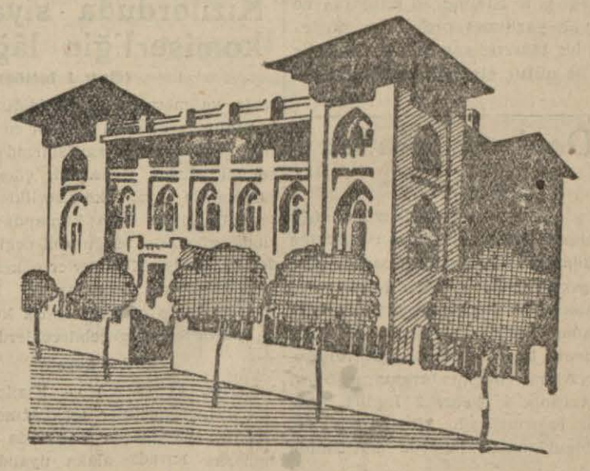

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesaplarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır.

4 adet	1,000	liralık	4,000 lira	100 adet	50	liralık	5,000 lira
4 »	500	»	2,000 »	120 »	40	»	4,800 »
4 »	250	»	1,000 »	160 »	20	»	3,200 »
40 »	100	»	4,000 »				

DIKKAT : Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir.

Kuralar senede 4 defa, 11 mart, 11 haziran, 11 eylül, 11 Birincikânunda çekilecektir.

Sahibi ve Neşriyat Müdürü Ahmet Emin YALÇIN

Vatan Neşriyat Türk L.d. Şti. Vatan Matbaası